

Muzikološku analizu pjesama i tabelarni pregled rezultata koje je analiza pokazala izradio je prof. Miroslav Magdalenić. Analiza (tonalna, melopoetska i ritmička) ne daje jasan i tačan pregled muzičkih karakteristika pjesama. Ova konstatacija naročito se odnosi na analizu ritma i na tabelarni pregled ritmičkih obrazaca prvog melostiha napjeva. Gotovo nijedan ritmički obrazac ne odgovara ritmičkom obrascu prvog melostiha napjeva čiji broj nosi.

Na kraju zbirke Matko Peić govori o tematici poezije požeškoga kraja, a Đuro Kuntarić, veoma iscrpno, govori o životu, radu i djelovanju kompozitora i muzikologa Josipa Andrića.

I najzad, da se ponovo vratim na zbirku i njena autora. Iako u Andrićevoj metodi melografiranja ima nedostataka, time nimalo ne mislim umanjiti njegovu vrijednost kao ni vrijednost same zbirke. U vrijeme kada je Andrić obavljao svoja etnomuzikološka ispitivanja mora se pohvaliti njegova upornost i nastojanje da se naše tradicionalno narodno muzičko bogatstvo spasi od zaborava i da se stavi na uvid našem i stranom svijetu kulturna tradicionalna baština hrvatskog naroda.

Dunja Rihtman

GIUSEPPE RAOLE, CANTI POPOLARI ISTRIANI. Seconda raccolta con bibliografia critica. Biblioteca di «Lares», vol. XXVIII. Olschi, Firenze 1968, 267 str.

Tri godine nakon prve knjige Giuseppe Radole objavio je i drugu knjigu talijanskih narodnih pjesama iz Istre. Zbirka sadrži 119 tekstova pjesama i dvije priče (*fiabe*). Donosi znatan broj varijanata tekstova i mnoge varijante napjeva. Za iste tekstove ili za varijante tekstova iste pjesme Radole je iz različitih mjesta prikupio pored sličnih i posve različite napjeve. Poradi toga autor u ovoj knjizi objavljuje 220 napjeva. Valja naglasiti da zbirka obuhvaća zapise od 1908. do 1967, da osim Radoleovih zapisa nalazimo zapise uglednog Giuseppea Vidossija, Carla Riccobona i drugih manje istaknutih sakupljača talijanskih narodnih pjesama iz Istre. Ovoj zbirci autor je dodao i opsežnu bibliografiju.

Prikupljenu građu Radole je rasporedio prema sadržaju tekstova pjesama, ne prema glazbenim osobinama napjeva. Građa je veoma zanimljiva, zato potanje prikazujem njezin raspored.

Zbirka započinje religioznim pjesmama, starinskim laudama iz Rovinja (*laudi di antica consuetudine*), laudama iz Cresa na istoimenom otoku i iz Pule (*laudi eterne*). U istu skupinu Radole je uvrstio i dvije božićne pjesme, pastoralu i uspavanku, i dva fragmenta iz jednog prikazanja (*miracolo*).

Druga skupina pjesama su božićne, novogodišnje i trikralske kolede (*canti di questua*), kolede za pojedine blagdane (Sv. Martin, Gospa od zdravlja, Sv. Andrija) i dvije karnevalske pjesme.

Velik broj varijanata, ponekad i posve različite napjeve, donosi treća skupina pjesama. To su *villotte*, pretežno kraće ljubavne pjesme, redovito u jedanaesteračkom stihu. Uz njih nalazimo *botonade*, također ljubavne pjesme, sastavljene u dvostihovima bez određenog broja slogova. Autor dodaje i jedan napjev za *stornello*, ljubavnu pjesmu u jedanaesteračkim dvostihovima gdje se u pjevanju redovito ponavlja drugi stih, a u objavljenom napjevu iznimno

prvi stih nakon otpjevanog drugog stiha. Prema posebnom obliku dvoglasja autor izdvaja tri pjesme iz Dinjana, nazvane *bassi*. To specifično dvoglasje veoma je nalik na starinsko hrvatsko dvoglasno pjevanje u Istri.

Najbrojniji su različiti napjevi — a i varijante tekstova — pripovjedni pjesama (*canti narrativi*). U toj su četvrtoj skupini u većini slučajeva balade i romance, što je već i za pripovjedne pjesme prve Radoleove zbirke utvrdio Olinko Delorko (prikaz u *Narodnoj umjetnosti*, knj. IV, str. 219).

U petu skupinu Radole je uvrstio pjesme u kojima se ponavljaju određeni stihovi kao i pjesme u kojima se u pojedinim kiticama mijenjaju samo pojedine riječi, tzv. homologne strofe (*canti iterativi*). — Serenade, mornarske pjesme i napitnice šesta su skupina pod zajedničkim naslovom »različite pjesme« (*canti vari*).

Posljednju, sedmu skupinu nazvao je Radole dječjim pjesmama (*canti fanciulleschi*). U nju je uvrstio uspavanke (premda ih djeci pjevaju odrasli!), dječje dulje pripovjedne pjesme (*filastrocche*), pjesme uz dječje igre i brojalice. Ovoj skupini dodao je još i dvije parodije crkvenog liturgijskog recitativnog pjevanja koje se javljaju uz kazivanje dviju priča.

Samo uz prve tri skupine pjesama autor u kraćem uvodu daje zanimljiva objašnjenja i podatke. Ostale skupine nemaju uvodnih komentara. Uz tekstove pojedinih pjesama sviju skupina Radole navodi izvore, sakupljača, lokalitet i godinu zapisa kao i literaturu, ako je pjesma, odnosno njezine varijante, već objavljena. Objavljuje i zanimljive podatke o načinu izvedbe, o običaju ili drugim posebnim prilikama u kojima se pjesma izvodi.

Radoleova knjiga je zbirka, nije rasprava o talijanskim narodnim pjesmama iz Istre. Stoga možda i previše tražim kad mi nedostaju analize i rezultati analizirane građe. Držim da bi autor, kao dobar poznavalac prikupljenih pjesama, ipak i u zbirci mogao na jednome mjestu, npr. u kraćoj završnoj riječi, upozoriti čitaoca na važnije pojave i istaknutije osobine napjeva i tekstova pjesama.

Samo u uvodu uz skupinu *villotta* Radole je prikazao kako se tekstovi u jampskim jedanaestercima pjevaju u različitim muzičkoritmičkim obrascima. Ukazao je na produženja 6, 4, 8, 10, i 11. sloga. Nije ulazio u druge pojave, kao npr. kako muzička struktura jednog melodijskog retka, koja odgovara jednom stihu u tekstu, dijeli tekst jedanaesterca na 6 + 5 slogova, 5 + 6 i 7 + 4 sloga (Radoleovi 1, 2, 4. primjer, 3, 6. i 5, 7. primjer na str. 48 — 49). Ostao je samo u granicama taktova (mjere). — Na tonalne osnove autor se samo najkraće osvrnuo uz napjeve za *laude di antica consuetudine* i u bilješci pod crtom u predgovoru uz priloženu bibliografiju.

Upozorio sam na potrebu analize prikupljene muzičke građe i zato jer smatram taj materijal veoma važnim za proučavanje novijih slojeva u muzičkom folkloru primorskih Hrvata a i Slovenaca. Tako sam npr. napjev br. 98 a-b, zapisan u Piranu i Bujama, magnetofonom snimio g. 1959. u sjevernoj Dalmaciji na otoku Premudi kao noviju svadbenu pjesmu *Newjesticce, d'jeli nama vina*. Iste godine na otoku Solti kraj Splita snimio sam taj isti napjev na tekst *Mila majko, šalji me na vodu*. Taj je tekst počeo tekstom treće kitice Radoleova napjeva br. 98 a-b (*O mama, mama, mandime a prender l'aqua*). Posebno iznenađenje u Radoleovoj zbirci bio mi je napjev br. 83 što ga je

1937. zapisao Carlo Riccobon u Bujama. Osim prve note u drugom potpunom taktu i početne osmine u početnom predtaktu umjesto dviju šesnaestina — bujski napjev za tekst *Io sono l'inglesina* posve je jednak napjevu pjesme *Na pvaninci pod Bistrico* što sam je zapisao 1953. kad sam skupljao koruške slovenske narodne pjesme u Podjuni u okolici Pliberka (Bleiberg — Koruška, Austrija).

Smatram potrebnim da istaknem bibliografiju koju je Radole dodao svojoj drugoj zbirci. To je opsežna bibliografija radova o talijanskim pjesmama (tekstovima i napjevima), plesovima i običajima u Istri, Trstu, na Kvarnerskim otocima i u Dalmaciji. Obuhvaća 224 bibliografske jedinice. O hrvatskim pjesmama i svirci Istre, Kvarnerskih otoka i Hrvatskog primorja bibliografija donosi 36 jedinica (gdje spominje i rukopisne zbirke Instituta za narodnu umjetnost u Zagrebu), 2 jedinice o starim dalmatskim i »veljotskim« i 2 jedinice o istrorumunjskim pjesmama. Bibliografija obuhvaća djela od sredine XIX stoljeća do naših dana. Iznimno ima i poneku raniju publikaciju. Radole donosi i radove koji ne obrađuju različite grane folkloru ali koji sadrže vrijedne podatke, zapažanja a i samu folklornu građu.

Autor označuje svoju bibliografiju *bibliografia critica* jer uz bibliografske jedinice objavljuje kraće informacije i kritičke osvrtne i navodi važnije objavljene pjesme u pojedinim radovima. Dužnost mi je upozoriti i na jedan lapsus koji se autoru potkrao u osvrtu na rad M. Rešetara *Das Volkslied im Süden der Monarchie* (1911). Radole informira kako Rešetar objavljuje samo jednu pjesmu iz Istre, i to *Vrbenice (!) nad morem*, Hrvatima veoma poznatu *Vrbniče nad morem*. Radole u zagradama prevodi taj naslov riječima *Il salice (vrba!) sul mare*, a morao bi staviti *Verbenico sul mare* (Verbenico (Vrbnik), località dell'isola di Veglia).

Jerko Bezić

GOTTSCHER VOLKSLIEDER, BAND I. VOLKSBALLADEN. Herausgegeben von ROLF WILH. BREDNICH und WOLFGANG SUPPAN (GOTTSCHER VOLKSLIEDER. Gesamtausgabe. Auf Grund der Sammlung Hans Tschinkel und der Vorarbeiten von Erich Seemann mit Unterstützung des Deutschen Volksliedarchivs herausgegeben von ROLF WILH. BREDNICH, ZMAGA KUMER und WOLFGANG SUPPAN), Mainz 1969, 440 str. + geografska karta.

Tekstovi i napjevi balada s područja nekadašnjeg njemačkog jezičnog otoka u južnoj Sloveniji prvi su svezak velike zbirke njemačkih narodnih pjesama iz Kočevskog kraja. U predgovoru ove knjige urednici najavljuju da će čitava zbirka obuhvatiti 4 sveska. U 4. svesku bit će u komentarima i registrima objavljeni rezultati proučavanja i analiziranja građe.

Zbirka se temelji na obilnoj rukopisnoj građi koju je prikupio Hans Tschinkel uz nekoliko suradnika (Wilhelm Tschinkel i drugi), uglavnom između 1906. i 1912. godine. Za zbirku važne predradnje izvršio je i nedavno preminuli ugledni znanstveni radnik Erich Seemann. U izdavanju zbirke uz *Deutsches Volksliedarchiv* iz Freiburga im Breisgau sudjeluje i *Glasbeno narodopisni institut* iz Ljubljane.